

Verslag Wetenschappelijke Commissie 11 december 2008

- VLIZ, Wandelaarkaai, Oostende-

Aanwezig:

Natalie Beenaerts, David Cox, Nancy Fockedeey (verslag), Colin Janssen (voorzitter), Brigitte Lauwaert, Jan Mees, Gilbert Van Stappen, René Van Grieken, Ann Vanreusel, Wim Vyverman

Verontschuldigd:

Tom Artois, Jean Berlamont, An Cliquet, Ruth Declerck, Frank Dehairs, Guido Dumon, Rudy Herman, Tine Huyse, Nico Koedam, Filip Meysman, Jaak Monbaliu, Georges Pichot, Marnix Pieters, Jan Seys, Filip Volckaert,

1. Goedkeuring verslag vorige vergadering van 9 oktober 2008 (zie bijlage):

Omdat het verslag pas laat werd doorgestuurd, overloopt Jan Mees nog eens de belangrijkste punten uit vorige vergadering; vooraleer het verslag wordt goedgekeurd.

2. Bijkomende agendapunten

De Wetenschappelijke Commissie gaat akkoord met voorstel om Fabienne Vandestraeten te vervangen door Ruth Declerck (Vlaamse Overheid; Beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie; Afdeling Internationaal Milieubeleid). Els Martens blijft vervangster.

3. Beslissingen van de Raad van Bestuur van het VLIZ

De vorige raad van bestuur heeft de beslissingen van de Wetenschappelijke Commissie van 9 oktober 2008 gevolgd. Mededelingen van de Raad van Bestuur naar de Wetenschappelijk Commissie toe:

- VLIZ mag overgaan tot het uitvoeren van een SWOT-analyse.
- Procedure op gang gezet voor de vervanging van de plaats Jan Haspeslagh. Er kwam een sollicitatie waarop 50 kandidaten reageerden. Hiervan werden er 20 gehoord worden op vrij dag 12 december 2008.
- Procedure vastgesteld voor de vervanging van de plaats Nora Roelandt: interne vervanging door An Vanhoorne.
- Filip Meysman is aanvaard als vertegenwoordiger van VUB (met als vervanger Frank Dehairs)

4. Advies werkplan 2010-2014

- **sterkte-zwakte analyse van het VLIZ**
- **doelstellingen, kerntaken en activiteiten**
- **samenstelling en rol Wetenschappelijke Commissie**

De Vlaamse regering zal nog voor het eind van het jaar 2008 de procedure in gang steken. Na nieuwjaar gaat ze dan van start. Vóór eind maart zal VLIZ haar zelfanalysrapport moeten indienen; waarin:

1. De zelfappreciatie over hoe we vorige beheersovereenkomst ervaren hebben en deze uitgevoerd hebben.
2. Een zelfevaluatie van de periode 2004-2009.
3. Een ontwerp van het werkplan voor volgende periode 2010-2014.

Belangrijk hierin is de SWOT-analyse die in de schoot van de Wetenschappelijke Commissie werd geïnitieerd.

Het VLIZ ontving tijdens en na de vorige Wetenschappelijke Commissie veel reacties op vraag tot input SWOT-analyse en antwoorden op specifieke vragen. Jan Mees geeft als synthese een presentatie (pdf in bijlage). Er volgen verschillende reacties op deze tot nu toe verzamelde input waarover meermaals een discussie ontstaat:

- Algemeen wordt de bevraging als goed gezien! De sterktes zijn duidelijk geïdentificeerd, de geformuleerde zwaktes kunnen vaak gezien worden als opportuniteiten.
- VLIZ moet wel aftoetsten of alle reacties algemeen geldig zijn of eerder solitaire reacties zijn. *[René Van Grieken: meegeven welke reacties vaak, sporadisch of slechts 1-2 maal aangehaald werden. Via volgorde of categorieën. Anders lopen we gevaar dat enkele kleine punten opgeblazen worden.]*
- Sommige opgesomde punten zijn niet typisch voor het VLIZ, maar zijn algemeen geldend voor organisaties (bv. afhankelijk van enkele sterke figuren).
- Enkele contrasten binnen de opmerkingen: vermelde sterktes (bv. multidisciplinariteit van het VLIZ) staan in contrast met de vermelde zwaktes (bv. biologische focus van het datacentrum).
- Bepaalde groepen vinden zich misschien minder herkenbaar in de werking van het VLIZ; vnl. niet-biologische groepen. *[Natalie Beenaerts: dit weerspiegelt zich ook in de samenstelling van de Wetenschappelijke Commissie. Colin Janssen: er is ondervertegenwoordiging van andere disciplines in de Wetenschappelijke Commissie. Jan Mees: deze reactie komt vaak uit hoek van biologische onderzoekers. Andere disciplines hebben minder nood naar data-ondersteuning. Zij houden dat sterk binnen hun eigen instelling of zien dat als deel van hun werk. Biologen zijn eerder geneigd hun databeheer niet zelf te doen. Brigitte Lauwaert: multibeam-groepen bv. zijn klein en gespecialiseerd, data van biologische groepen zijn zeer divers. Multibeam groepen hebben grote dataopslag nodig, wat het moeilijk transfereerbaar maakt. René Van Grieken: biologen zijn talrijker in België/Vlaanderen dan andere disciplines. Jan Mees: dit is toch meer perceptie dan realiteit. In het datacentrum zijn veel andere data aanwezig (fysisch, chemisch, erfgoed, sociaal-economisch,...), maar deze zijn minder zichtbaar. Biologische data worden opgepikt door grote internationale initiatieven.]*
- Ermee gerelateerd: VLIZ kent een beperkte aansturing, bepaalde onderzoekers zijn afwezigheid in de Wetenschappelijke Commissie. Oplossing zoeken voor absenteïsme en onderbetrokkenheid van bepaalde groepen in de Wetenschappelijke Commissie.
- Beperkte staf + diversiteit aan taken en disciplines => versnippering energie en middelen *[Jan Mees: nood aan een personeelsbehoefteplan. Colin Janssen: in toekomst best meer thematisch te gaan focussen via werkgroepen of thematische panels bv. kustverdediging, aquacultuur, klimaat, blue technology,... => onderzoeksstrategie opstellen => voeden van onderzoeksprogramma's. Brigitte Lauwaert: Waarom zou VLIZ een onderzoeksstrategie opstellen? Dit staat toch internationaal op de agenda? Jan Mees: We kunnen als VLIZ de internationale agenda sturen. Bv. als de EU-FP programma's en werkplannen worden vormgegeven, hebben de nationale vertegenwoordigers nood aan inspiratie en prioriteiten om de calls te voeden met mariene topics. Nu is er geen strategie, er zijn enkel opportuniteiten die aangeleverd worden door de wetenschappers, en die worden benut. Maar er is geen echte sturen vanuit de Vlaamse/Belgische zeewetenschappen.]*
- Competitie met federaal niveau (=BMM): niet verder gespecificeerd. Is dit perceptie of werkelijkheid? *[Jan Mees: oorspronkelijk was het de bedoeling*

om een intense samenwerking te hebben op het vlak van databeheer; maar dat is nooit gelukt. Dit blijft een spanningsveld.]

- VLIZ wordt door onderzoekers gezien als een 'extended instrument', een nuttige aanvulling op de eigen werking
- VLIZ wordt onderbenut door het beleid. *[An Vanreusel/ Jan Mees: We moeten een mechanisme vinden om een onderzoeksstrategie op te maken en een onderzoeksprogramma op te stellen. We kunnen in volgend werkplan bv. inschrijven: "VLIZ zal onderzoeken wat de haalbaarheid is om een Vlaams onderzoeksprogramma voor de zee te hebben." David Cox: Dit is een opportuniteit voor het VLIZ, maar een bedreiging voor het huidige federale Noordzeeprogramma. Wim Vyverman: Nood aan complementariteit met federale programma's. An Vanreusel: Meer financiering is beter; er is nood aan. Jan Mees: Nu investeert Vlaanderen in onderzoeksinstellingen en ermee geassocieerde onderzoeksprogramma's (bv. VITO, IMEC, VIB). VLIZ werd opgericht door Vlaanderen, maar er werd geen Vlaams geld weggelegd voor het specifiek uitvoeren van zeeonderzoek. René Van Grieken: Hoever staat regionalisering van het wetenschapsbeleid? David Cox: Weinig over gekend. Jan Mees: Indien het geregionaliseerd wordt, dan is het goed dat VLIZ klaar staat met een specifieke vraag voor een Vlaams zeeprogramma. Anders zullen zeewetenschappers moeten meedingen binnen grote potten van FWO-Vlaanderen, IWT, BOF; en zal er geen "eigen" geld meer zijn. René Van Grieken: Hoever staat het plan om een virtueel Belgisch zee-instituut op te richten post-doc's? Jan Mees / David Cox: Is van de baan.]*
- David Cox: Het is vreemd dat er niet gevraagd wordt naar meer samenwerking binnen België of met de buurlanden. [Jan Mees: geen reacties om meer met Waalse onderzoekers te werken. Middelen die VLIZ inzet worden nu al verdund door internationale samenwerking, opletten niet nog meer verdunning te krijgen. René Van Grieken: Bestaat er een Waalse tegenhanger van het VLIZ? Jan Mees: IRMA; maar dit 'slaapt' en heeft geen middelen.

Indiendatum voor het zelfanalyserapport is eind februari 2009. Alle verder input en communicatie binnen de Wetenschappelijk Commissie (en advies naar Raad van Bestuur) zal via mail moeten gebeuren.

Actiepunt:

De presentatie met verzamelde reacties wordt naar alle leden van de Wetenschappelijke Commissie rondgestuurd; inclusief de vraag om extra collega's te consulteren over dit thema. Er wordt een adviesdocument voor de Raad van Bestuur opgesteld.

Andere stakeholders zullen bevroegd worden door de consultant.

5. Stand van zaken dossier Simon Stevin en walfaciliteiten

De walfaciliteiten aan de site "Halve Maan" (woonhuis, 4 hangars en omliggende terreinen) zullen nog dit jaar aangekocht worden in één deel (dit in tegenstelling tot wat op vorige vergadering gezegd werd)! In 2009 wordt dan geïnvesteerd in de inrichting ervan.

[René Van Grieken: Bewegwijzering naar het VLIZ is nodig! Jan Mees: Deze zullen weer geïnstalleerd worden nadat de wegenwerken beëindigd zijn. Voorlopig kun je terecht op de VLIZ website (www.vliz.be/NL/Over_het_VLIZ/VLIZ_Bereikbaarheid). Brigitte Lauwaert: Ook betere bewegwijzering nodig binnen het gebouw. Zichtbaarheid van buiten nodig!]

Voor het onderzoeksschip Simon Stevin is er 7 miljoen Euro voorzien via de FFEU middelen van EWI (Financieringsfonds voor Eenmalige Uitgaven 2009). Onder voorbehoud van de goedkeuring van het kabinet Peeters zou er 3 miljoen Euro kunnen voorzien worden vanuit de investeringsmiddelen van de DAB Vloot 2009. De geschatte totaal kost is 11.5 miljoen Euro, wat betekent dat er nog 1.5 miljoen Euro tekort is. Het is nu wachten op een regeringsbeslissing op voorstel van Min. Peeters en Min. Ceysens. Hopelijk valt deze in januari zodat het bestek dan in de markt kan geplaatst worden. Prognose timing is dan gunning van de opdracht medio 2009; schip in de vaart eind 2010.

[An Vanreusel: Is het schip voorzien op de grotere flexibiliteit? Jan Mees: Ja, ze zal zelfs verbeteren doordat meerdaagse tochten mogelijk zullen zijn.]

6. Lancering FlandersMarine

Jan Mees licht de lancering van de vzw FlandersMarine toe via een presentatie (pdf in bijlage).

Vorige week werd FlandersMarine over de doopvont gehouden. VLIZ heeft een initiërende en faciliterende rol en zal deze taak nog eventjes op zich blijven nemen. Daarna wordt de organisatie overgedragen aan de mariene/maritieme bedrijven die lid zijn van FlandersMarine. VLIZ wil wel graag de interface blijven (communicatie verzorgen) tussen de bedrijven en het onderzoek.

Haalbaarheidsstudie wordt binnenkort ingediend bij het IWT: FlandersMarine kan ertoe leiden dat er een competentiepool ontstaat ("Vlaanderen Maritieme Kennisregio"). Te vergelijken met Franse, Deense, Nederlandse e.a. mariene competentiepolen die nu al bestaan of competentiepolen binnen andere disciplines/sectoren (FlandersBio, FlandersFood,...).

7. VPRO reeks in het kader van het Darwin jaar 2009

Er kwam een concrete vraag binnen van de Nederlandse omroep VPRO. Ze hebben plannen in het kader van het Darwinjaar in 2009: een 32-delige reeks in prime-time over wetenschappen zal vertoond worden op NED3 en CANVAS. Een nieuw gebouwde driemaster zal de reis van de Beagle nabootsen: vertrekkende vanuit Amsterdam-Antwerpen/Oostende in september 2009 tot juni 2010. TV-afleveringen worden aan boord gemonteerd. Ook website met dagelijks nieuws en beelden, weblogs, educatieve pakketten, etc. De structurele partner in Nederland is het NIOZ; in Vlaanderen werden contacten gelegd met het VLIZ voor het aanreiken van mariene wetenschappen.

De thema's voor elke uitzending liggen al vast: men zoekt nog mensen om mee te gaan op etappes, eigen onderzoek te demonstreren of uit te voeren aan boord, ernaar toe te varen met ander onderzoeksschip, ... Men kan een autonoom toestel meeleveren (bv. zeeluchtcaptatie tijdens de volledige reis).

Actiepunt:

De volledige Wetenschappelijke Commissie zal via een email op de hoogte gesteld worden van het project. Ideeën vanuit de Wetenschappelijke Commissie zijn nodig!

8. Samenwerking: VMM, ULB, INBO

Samenwerkingsovereenkomst met de Vlaamse Milieu Maatschappij (VMM) betreffende: (1) het analyseren van zeewater en bodemstalen die met de monitoring

verzameld worden; (2) databeheer van de meetgegevens van de Schelde invoegen in het dataportaal van de Scheldemonitor (www.scheldemonitor.be).

Samenwerkingsovereenkomst Universit  Libre de Bruxelles (ULB) is ondertekend. VLIZ zal het databeheer uitvoeren voor onderzoek mangroves.

De samenwerkingsovereenkomst Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) zal een verdere invulling krijgen. Het data- en informatiebeheer van INBO zal in de toekomst deels gebeuren vanuit het VLIZ (via IMIS en MDA).

9. Recent en geplande bezoeken Ronde van Vlaanderen

VIOE: 27 oktober 2008

Luik-Mare: 28 november 2008

INBO: 4 december 2008

Station Marine de Wimereux: 23 februari 2009

[Colin Janssen vraagt of het VLIZ de output van de Ronde van Vlaanderen meer kan visualiseren.]

10. Nieuwe projecten

In opdracht van het departement Mobiliteit en Openbare Werken worden duurzaamheidsindicatoren voor het Schelde-estuarium ontwikkeld.

Het VLIZ heeft geparticipeerd in de nieuwe call van FP7-environment met drie projectvoorstellen:

(1) THESEUS Innovative Coastal Defence Technologies (i.s.m. prof. Jaak Monbaliu);

(2) CLAMER Climate Change and Marine Ecosystem Research Results;

(3) PEGASO People for Ecosystem Based Governance in Assessing Sustainable Development of Ocean and Coast.

11. Voorbije en geplande evenementen

10 jaar VLIZ: Raad van bestuur gaf het fiat om iets in dit kader te organiseren, maar gaf de opdracht om de budgettaire consequenties in de gaten te houden. Het bijgestelde plan wordt toegelicht door Nancy Fockedeey: tweedaags evenement op donderdagavond 26/11 (sympathisanten VLIZ) en vrijdag 27/11/2009 (wetenschappers: veredelde jongerencontactdag + academische zitting).

[Colin Janssen: Er moet een grotere overlap en meer interacties komen tussen de jongeren en het oudere publiek. Ook bij het te ontwikkelen filmpje moeten de jonge vorsers in beeld komen, de professoren minder in beeld, zeker geen interviews.]

12. Nieuwe publicaties, o.a.

Door Natuurpunt werd een dubbelpublicatie uitgegeven over de visserij en natuurgebieden in de Noordzee. VLIZ werkte hier op verschillende vlakken aan mee.

Polet, H.; Slabbinck, B.; Verschoore, K.; Van Gompel, J. (2008). Visserij in de Noordzee: samen sterk voor een zee vol vis(sers). Kustwerkgroep van Natuurpunt: Oostende, Belgium. 13 pp.

<http://www.vliz.be/imis/imis.php?module=ref&refid=127555>

Slabbinck, B.; Verschoore, K.; Van Gompel, J.; Hugenholt, E. (2008). Natuurgebieden in de Noordzee voor natuur  n mensen. Kustwerkgroep van Natuurpunt: Oostende, Belgium. 13 pp.

<http://www.vliz.be/imis/imis.php?module=ref&refid=127551>

Er zijn 3 nieuwe posters uit binnen de serie Fauna en Flora van de Belgische kust: (1) Slikken en kreken in de Lage Landen; (2) De vloedlijn aan de Belgische kust; en (3) Zandige zeebodem en stranden van de Belgische kust. Bij de posterreeks hoort een educatief pakket voor lessen systematiek, classificatie en evolutie: http://www.vliz.be/NL/Infoloket/Infoloket_Affiches.

Het educatieve luik van de VLIZ website is vernieuwd: alle door VLIZ (en anderen) aangereikte educatieve materiaal over kust&zee zijn er beschikbaar: <http://www.vliz.be/Educatie>.

Op de VLIZ website zijn nieuwe filmpjes beschikbaar op de mediagalerij (<http://www.vliz.be/vmdcdata/photogallery/movies.php>): korte clips over (1) hoe de O369 duurzaam met warrelnetten vist, (2) hoe het Instituut voor Landbouw en Visserijonderzoek samen met de N95 de vangst van zeekeet met potten onderzoekt, (3) hoe gestrande bruinvissen uit de Noordzee worden verzorgd en (4) hoe kleine grondels zich gedragen op de bodem van de Noordzee.

13. Demo nieuwe websites, webpagina's, ontwikkelingen datacentrum

De website van de POGO-gemeenschap (multilateraal Partnership for the Observation of the Global Ocean) wordt "gerevamped" door VLIZ; VLIZ blijft ook webmaster. Zal online komen in het voorjaar 2009. Het vormt een portal naar data-observatienetwerken mondiaal.

Andere vbn. verschuiven naar volgende WC.

14. Varia

Geen

15. Data Wetenschappelijke Commissie in 2009:

Onderstaande data werden vastgelegd na afstemming met de agenda van de Voorzitter, prof. dr. Colin Janssen:

- donderdag, 23 april, 14.00 uur (Het Pand, Gent)
- vrijdag 12 juni, vanaf 10.00 uur (InnovOcean site) – samen met VLIZ-ledendag
- donderdag 22 oktober, 14.00 uur (Het Pand, Gent)
- vrijdag 11 december, 14.00 uur (Het Pand, Gent)

Mogen wij u vriendelijk verzoeken deze data alvast in uw agenda te willen noteren?